

به نام خدا

دوزخ از منظر قرآن و احادیث

تألیف:

معصومه نجاتی

انتشارات فرانما

۱۳۹۱

سرشناسه: نجانی، معصومه. ۱۳۴۸
عنوان و نام پدیدآور: دوزخ از منظر قرآن و احادیث / تألیف معصومه نجانی
مشخصات نشر: تهران. فرانما. ۱۳۹۰
مشخصات ظاهری: ۲۴۷ ص.
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۴۱۲-۷۵-۸
وضعیت فهرست‌نویسی: فیا
موضوع: دوزخ. جنبه‌های قرآنی. احادیث. دوزخیان
رده‌بندی کنگره: ۳۰۳۹۰۳۰۴/د۸۶ BP
رده‌بندی دیویی: ۲۹۷/۱۵۹
شماره کتابشناسی ملی: ۲۷۰۱۱۸

آدرس دفتر مرکزی و مرکز پخش تهران: خیابان آزادی، ابتدای رودکی جنوبی، کوچه رامسر، پلاک ۱، طبقه سوم - تلفن ۶۶۹۴۱۷۰۸-۶۶۵۷۴۶۹۳

دوزخ از منظر قرآن و احادیث

مؤلف: معصومه نجانی

ناشر: فرانما

نوبت چاپ: اول - اردیبهشت‌ماه ۱۳۹۱

تیراژ: ۲۰۰۰ نسخه

چاپ: عصر انتظار

صحافی: عصر انتظار

حروفچینی: فرانما

صفحه‌آرا: فرانما

طرح روی جلد: احمدرضا پیکانی

لیتوگرافی: ونوس

قیمت: ۵۵۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۴۱۲-۷۵-۸ ISBN:

حق چاپ و نشر برای مؤلف محفوظ است و هرگونه نسخه‌برداری از آن پیگرد قانونی دارد.

انتشارات فرانما

جهانی که ما در آن زندگی می‌کنیم در حقیقت پایان حیات انسان نیست بلکه خداوند ما را برای آزمایش و امتحان خلق کرده و خلقت ما بیهوده نیست و هدفی در کار است همانطوریکه خلقت و آفرینش سایر مخلوقات را خداوند کریم بر اساس نظم و حسابگری آفریده است.

چنانچه در قرآن کریم می‌خوانیم «جهان را بیهوده و به لُهو و لعب نیافریده‌ام بلکه از روی هدف و مقصدی آفریده‌ام» آری خداوند همه آنچه را که آفرید، همواره از روی آزادی و تدبیر حکیمانه و توأم با نظام احسن خلق فرمود و از آنجائیکه در سوره مبارکه الرحمن می‌خوانیم «هر آنچه را که خلق شدند باید برند».

در جهان دیگر (قیامت) خداوند کریم به اعمال و حساب آنها رسیدگی می‌نماید چون حیات انسان و سایر موجودات با مرگشان ختم نمی‌شود بلکه جهانی از نو آغاز می‌گردد. چنانچه مولوی می‌گوید:

مرغ باغ ملکوت، نیم از عالم خاک چشدر روزی قفسی ساخته‌اند از بدنم
از کجا آمده‌ام، آمدنم بهر چه بود به کجا می‌روم آخر ننمائی وطنم

پس تن آدمی به منزله قفسی است که روح آدمی را در خود گرفته و زمانی این مرغ باغ ملکوت آزاد می‌شود که انسان از قید و بند این جهان آزاد و به جهان ابدی می‌پیوندد و تنها باقی و فناپذیر اوست و اینجا است که چهره حق و باطل، خوب و بد و رشت و زیبا معلوم می‌شود و هر کس نتیجه آنچه را که انجام داده، پس می‌گیرد و در این رابطه پیامبر عظیم‌الشان اسلام (ص) می‌فرماید: «الدنيا مزرعة الآخرة» دنیا کشتگاهی برای آخرت است و هر آن کس آنچه را که کاشته است درکود، و به هر کس مزد و پاداشی را دهند که شایسته آن بود و به کوچکترین اعمال بشر پاسخ داده شود و نفس انسان و دو فرشته مأمور و از همه برتر و بالاتر خود حضرت حق لحظه‌ای از ثبت و ضبط اعمال غافل نگردیده و دفتر

اعمال هر انسان را رقم می‌زنند و سرانجام از آن کسی است که «یذکرون الله قیاماً و قعوداً و علی جنوبهم...» چنین فردی حریص در علم و بردباری و حلم و در مصیبت بر صبر و در سختی و مشقت همواره تکیه بر خداوند و در تنگدستی به فضل خداوند امیدوار تا فرصت بدست آمده را غنیمت شمرده و به عبادت می‌پردازد و همه چیز را از خدایش می‌خواهد و هر چیز را از او می‌بیند و در پرتو تأمل و تعمق و تعقل در نعمت و آیات الهی همواره او را بیشتر به یاد معبودش می‌اندازد و نیز ایمان به رسول (ص) او را به خداوند نزدیکتر می‌سازد.

در این کتاب دوزخ و اوصاف آن را از منظر شریف قرآن کریم و احادیث ائمه معصومین (ع) پیگیری می‌کنیم و در طی فصول و بخش‌های مندرج در فهرست مطالب سرانجام مجرمان، کافران، مشرکان، معاندین با خدا و رسولش (ص) و ائمه اطهار (ع) و پاره‌ای از موارد مذکور را انشاءالله با استفاده از منابع معتبر و سایر منابع موجود بررسی و تحلیل خواهیم نمود تا به فضل خداوند کریم با وسعت اندک و بضاعت قلیل، اداء امانت و حق کلام را برآورده سازیم.

مؤلف

زمستان ۱۳۹۰

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	فصل اول - کلیات
۱	۱-۱. مقدمه
۲	۲-۱. تحلیل و استنباط (روش اجتهادی)
۲	۳-۱. ویژگی های روش اجتهادی
۲	۱-۳-۱. قرآن کتابی همه گانی
۲	۲-۳-۱. قابل فهم بودن قرآن
۲	۳-۳-۱. ارشادی بودن روایات تفسیری
۳	۴-۳-۱. روایات مقدمه توضیح معانی آیات
۳	۵-۳-۱. عدم تحمیل رأی و نظر
۳	۴-۱. دلایل قرآنی
۳	۱-۴-۱. زبان قرآن لسان عربی
۴	۲-۴-۱. فراق بودن قرآن
۴	۳-۴-۱. مورد خطاب قرار دادن قرآن
۴	۴-۴-۱. تحدی قرآن
۷	فصل دوم - معاد و اثبات آن
۷	بخش ۱- مفهوم لغوی و اصطلاحی معاد
۷	۱-۱-۲. مفهوم لغوی معاد
۹	۲-۱-۲. مفهوم اصطلاحی معاد
۱۴	بخش ۲- اعتقاد به معاد، یکی از اصول ضروری دین
۱۷	۱-۲-۲. اثبات وجود معاد و بیان ضرورت آن از دیدگاه قرآن
۱۷	۱-۲-۲-۱. براهین اثبات معاد
۱۷	الف) برهان حرکت
۱۹	ب) برهان حکمت
۲۴	ج) برهان رحمت
۲۸	د) برهان حقیقت (بقاء حق و فناء باطل)

۳۲	هـ) برهان عدالت
۳۶	ی) برهان تجرد روح انسان
۴۲	۱-۲-۲. بیان ضرورت معاد از دیدگاه عقل
۴۷	فصل سوم- عالم برزخ و طبقات دوزخ
۴۷	بخش ۱- عالم برزخ و زندگی برزخی
۵۳	۳-۱-۱. دوزخ در نظام احسن
۵۴	بخش ۲- مهم‌ترین نامها و اعلام دوزخ در قرآن کریم و روایات
۵۴	۳-۱-۱. هاویه
۵۵	۳-۱-۲. سعیر
۵۶	۳-۱-۳. جحیم
۵۸	۳-۱-۴. سقر
۶۱	۳-۱-۵. حطمه
۶۳	۳-۱-۶. لظی
۶۵	۳-۱-۷. جهنم
۷۱	۳-۱-۸. النار
۷۳	۳-۱-۹. دارالبوار
۷۴	۳-۱-۱۰. دارالفاسقین
۷۵	۳-۱-۱۱. الحافره
۷۷	فصل چهارم- حقیقت جهنم و اوصاف آن
۷۷	بخش ۱- حقیقت جهنم
۷۷	۴-۱-۱. خلقت جهنم
۸۹	۴-۱-۲. حقیقت وجودی جهنم
۹۵	۴-۱-۲-۱. هیزم جهنم چیست؟
۹۹	بخش ۲- عمده‌ترین اوصاف و ویژگی‌های دوزخ از دیدگاه قرآن کریم و روایات
	معصومین (ع)
۹۹	۴-۲-۱. مراحل و مواقف قیامت
۱۰۰	۴-۲-۱-۱. حضور در صحرای محشر با چهره واقعی
۱۰۰	۴-۲-۲. صراط و مواقف آن

- ۱۰۷ ۳-۲-۴. موقف عرضه نامه اعمال
- ۱۰۷ ۴-۲-۴. قرار گرفتن در زمرة اصحاب الشمال
- ۱۰۸ الف) حمل نامه اعمال در دست چپ
- ۱۰۹ ب) حمل نامه اعمال از پشت سر
- ۱۱۰ ۵-۲-۴. موقف شهادت و اعترافات در قیامت
- ۱۱۵ ۱-۵-۲-۴. شهادت گواهان و کیفیت آن
- ۱۱۷ ۶-۲-۴. سیاهی جرمین در صحرای محشر از دیدگاه قرآن و روایات
- ۱۱۸ ۱-۶-۲-۴. وضع عقل
- ۱۱۸ ۲-۶-۲-۴. وضع چشمها
- ۱۲۰ ۳-۶-۲-۴. سیاه شدن چهره (صورت)
- ۱۲۱ ۴-۶-۲-۴. غبار ذلت و ترس بر چهره و سراسر وجود
- ۱۲۲ ۵-۶-۲-۴. وضع دهان و زبان
- ۱۲۳ ۶-۶-۲-۴. ناتوانی و بی‌یاوری
- ۱۲۳ ۷-۶-۲-۴. فغان و نفرین بر خود به واسطه معصیت دنیوی
- ۱۲۴ ۸-۶-۲-۴. به زانو درآمدن و ناتوانی از حرکت و کلام
- ۱۲۵ ۹-۶-۲-۴. بریدن و فرار از تکیه‌گاه‌های دنیوی خویش
- ۱۲۶ ۱۰-۶-۲-۴. پشیمانی و حسرت و آرزوی بازگشت به حق و اطاعت از حق
- ۱۲۷ ۱۱-۶-۲-۴. مشاهده آتش جهنم به عین الیقین
- ۱۲۸ ۷-۲-۴. طبقات (درکات) جهنم
- ۱۳۰ ۱-۷-۲-۴. نوشته‌های روی درهای جهنم
- ۱۳۱ ۸-۲-۴. جایگاه جهنمیان
- ۱۳۱ ۱-۸-۲-۴. حصیر
- ۱۳۲ ۲-۸-۲-۴. مرصاد
- ۱۳۳ ۳-۸-۲-۴. مآب
- ۱۳۳ ۴-۸-۲-۴. فَلَقْ
- ۱۳۴ ۵-۸-۲-۴. سَاءَ الْمَصِير
- ۱۳۵ ۶-۸-۲-۴. سَاءَ الْمُرْتَقَى
- ۱۳۶ ۷-۸-۲-۴. بَنَسِ الْمَصِير

- ۱۳۷ ۸-۸-۲-۴ دارُ الخُلد
- ۱۳۸ ۹-۸-۲-۴ بِنَسِ الْجِهَاد
- ۱۳۹ ۱۰-۸-۲-۴ بِنَسِ مَتَوَى الْمُتَكَبِّرِينَ
- ۱۴۰ ۱۱-۸-۲-۴ عَذَابُ الْآخِرَةِ
- ۱۴۱ ۱۲-۸-۲-۴ سَاءَ الْمُسْتَقَرُّو الْمَقَام
- ۱۴۱ ۱۳-۸-۲-۴ شَرُّ الْمَكَان
- ۱۴۲ ۱۴-۸-۲-۴ شَرُّ الْمَنَاب
- ۱۴۳ ۱۵-۸-۲-۴ خِزْيُ الْعَظِيم
- ۱۴۴ ۱۶-۸-۲-۴ بِنَسِ الْقِرَاء
- ۱۴۵ ۱۷-۸-۲-۴ بِنَسِ الْبُرْذُ الْخَوْرُود
- ۱۴۶ ۱۸-۸-۲-۴ صَعُود
- ۱۴۶ ۹-۲-۴ مشاجره و گفتگوی جهنمیان
- ۱۴۶ ۱-۹-۲-۴ مشاجره و گفتگوهای جهنمیان با خداوند
- ۱۴۹ ۲-۹-۲-۴ مشاجره دوزخیان، گفتگو و استمداد از شیطان
- ۱۵۲ ۳-۹-۲-۴ مشاجره و گفتگوهای دوزخیان و برائت از پیشوایان
- ۱۵۹ ۱۰-۲-۴ نَگهبانان و مأموران عذاب
- ۱۶۱ ۱-۱۰-۲-۴ تعداد نَگهبانان و مأموران عذاب
- ۱۶۲ ۲-۱۰-۲-۴ شکل و شمائل و عملکرد مأموران عذاب
- ۱۶۷ بخش ۳- نعمت و عذاب‌های جهنمیان
- ۱۶۷ ۱-۳-۴ عذابهای ظاهری اهل جهنم
- ۱۶۷ ۱-۱-۳-۴ آزمایش به آتش
- ۱۶۸ ۲-۱-۳-۴ گرفتن، کشیدن و پرتاب کردن آنان
- ۱۶۹ ۳-۱-۳-۴ گداخته شدن
- ۱۷۰ ۴-۱-۳-۴ کشیده شدن به صورت در آتش
- ۱۷۱ ۵-۱-۳-۴ دوزخیان در میان پرده‌های آتش (احاطه عذاب از هر طرف)
- ۱۷۳ ۶-۱-۳-۴ ریختن مایع سوزان بر سر آنان
- ۱۷۳ ۷-۱-۳-۴ خوردنی‌ها و نوشیدنی‌های آنان
- ۱۷۳ ۱-۷-۱-۳-۴ زَقُوم

۱۷۶	۲-۷-۱-۳-۴. ضریع
۱۷۷	۳-۷-۱-۳-۴. غسلین
۱۷۹	۴-۷-۱-۳-۴. ماء حمیم
۱۸۲	۵-۷-۱-۳-۴. ماء صدید
۱۸۳	۶-۷-۱-۳-۴. غساق
۱۸۴	۷-۷-۱-۳-۴. آئیه
۱۸۵	۸-۱-۳-۴. لباس ها و زیت های دوزخیان
۱۸۸	۹-۱-۳-۴. همسفران و همراهان آنان
۱۹۰	۱۰-۱-۳-۴. احاطه آتش جهنم و شدت و تنوع آتش عذاب الهی
۱۹۰	۱-۱۰-۱-۳-۴. احاطه آتش عذاب
۱۹۰	۱-۱-۱۰-۱-۳-۴. زبانیه
۱۹۲	۲-۱-۱۰-۱-۳-۴. الموقده
۱۹۲	۳-۱-۱۰-۱-۳-۴. ناراً ذات لَهَب
۱۹۳	۲-۱۰-۱-۳-۴. شدت و تنوع عذاب های دوزخ
۱۹۳	۱-۲-۱۰-۱-۳-۴. أَشَدَّ الْعَذَابِ
۱۹۴	۲-۲-۱۰-۱-۳-۴. عذاب الیم
۱۹۵	۳-۲-۱۰-۱-۳-۴. عذاب مُهین
۱۹۶	۴-۲-۱۰-۱-۳-۴. عذاب عظیم
۱۹۷	۵-۲-۱۰-۱-۳-۴. عذاب النَّار
۱۹۸	۶-۲-۱۰-۱-۳-۴. عذاب الحریق
۱۹۹	۷-۲-۱۰-۱-۳-۴. عذاب مقیم
۲۰۰	۸-۲-۱۰-۱-۳-۴. عذاب الخُلْد
۲۰۱	۹-۲-۱۰-۱-۳-۴. عذاب شَدید
۲۰۱	۱۰-۲-۱۰-۱-۳-۴. عذاب غَلِیظٌ
۲۰۲	۱۱-۲-۱۰-۱-۳-۴. عذاب الاکثر
۲۰۳	۱۲-۲-۱۰-۱-۳-۴. سوء العذاب
۲۰۴	۱۳-۲-۱۰-۱-۳-۴. عذاب الحَمیم
۲۰۵	۱۴-۲-۱۰-۱-۳-۴. رَجَزَ الْیَمِّ

۲۰۵	۴-۳-۱-۱۰-۲-۱۵. عذاب الهون
۲۰۶	۴-۳-۱-۱۰-۲-۱۶. عذاباً صغداً
۲۰۷	۴-۳-۱-۱۰-۲-۱۷. سلسله و غل و زنجیر
۲۰۸	۴-۳-۲. عذابهای روحی و معنوی اهل جهنم
۲۰۸	۴-۳-۲-۱. دوری از رحمت الهی
۲۰۹	۴-۳-۲-۱. سخن نگفتن خداوند با آنها
۲۰۹	۴-۳-۲-۱-۲. حسرت
۲۱۱	۴-۳-۱-۲. خطاب تحقیرآمیز نسبت به آنها
۲۱۲	۴-۳-۲-۱-۴. ملامت و سرزنش خداوند و ملائکه
۲۱۳	۴-۳-۲-۲. سقوط در درکات جهنم (اسفل سافلین)
۲۱۴	۴-۳-۲-۱. وادی و بیل در جهنم
۲۱۵	۴-۳-۲-۳. خلود کیفر برای عده‌ای از مجرمان
۲۲۰	۴-۴. وضعیت ایشان در اعراف
۲۲۵	فصل پنجم - اصحاب دوزخ
۲۲۵	بخش ۱ - اصحاب (داخل‌شوندگان) جهنم
۲۲۵	۵-۱-۱. کافران
۲۲۷	۵-۱-۲. پیروان و دوستداران شیطان
۲۲۷	۵-۱-۳. منافقان
۲۲۹	۵-۱-۴. متکبرین
۲۳۰	۵-۱-۵. مجرمین
۲۳۱	۵-۱-۶. ظالمین
۲۳۲	۵-۱-۷. طاغین
۲۳۳	۵-۱-۸. مکذبین
۲۳۴	۵-۱-۹. مدعیان خدایی
۲۳۴	۵-۱-۱۰. مسخره‌کنندگان آیات خدا
۲۳۵	۵-۱-۱۱. رباخواران
۲۳۶	۵-۱-۱۲. قاتلان
۲۳۸	بخش ۲ - عوامل ورود مجرمان به دوزخ

۲۳۸	۲-۵. چندین عامل ما را جهنمی کرد
۲۳۸	۱-۲-۵. سهل انگاری در نماز
۲۳۸	۲-۲-۵. عدم توجه و رسیدگی به گرسنگان
۲۳۹	۳-۲-۵. غرق شدن در دریای دنیا
۲۳۹	۴-۲-۵. اعتقاد نداشتن به معاد و روز قیامت
۲۴۰	۵-۲-۵. ایمان نداشتن به خدا و فکر محرومان جامعه نبودن
۲۴۱	۶-۲-۵. آیات و احکام خدا را مسخره کردن و به دنیا مغرور شدن
۲۴۱	۷-۲-۵. ارتکاب گناه و نپذیرفتن دعوت انبیاء
۲۴۲	۸-۲-۵. خیانت به اولیاء خدا
۲۴۳	۹-۲-۵. سرمایه اندوزی
۲۴۹	منابع